Euroopa Parlament
2024-2029

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

2024/2057(INI)

10.10.2024

RAPORTI PROJEKT

Euroopa Parlamendi soovituse kohta nõukogule ELi prioriteetide kohta ÜRO naiste staatuse komisjoni 69. istungjärgul
(2024/2057(INI))

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

Raportöör: Lina Gálvez

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE PROJEKT 3

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI 7

EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE PROJEKT

nõukogule ELi prioriteetide kohta ÜRO naiste staatuse komisjoni 69. istungjärgul (2024/2057(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse ÜRO 15. septembri 1995. aasta deklaratsiooni „Pekingi deklaratsioon ja tegevusprogramm“ ning selle läbivaatamiskonverentside tulemusi,

– võttes arvesse ÜRO peasekretäri 13. detsembri 2019. aasta aruannet naiste staatuse komisjonile „Review and appraisal of the implementation of the Beijing Declaration and Platform for Action and the outcomes of the twenty-third special session of the General Assembly“ (Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi rakendamise läbivaatamine ja hindamine ning peaassamblee kahekümne kolmanda eriistungi tulemused),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 25. novembri 2020. aasta ühisteatist „ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava (GAP III) – ambitsioonikas tegevuskava soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamiseks ELi välistegevuses“ (JOIN(2020)0017) ja sellele lisatud talituste 25. novembri 2020. aasta ühist töödokumenti „Objectives and Indicators to frame the implementation of the Gender Action Plan III (2021-25)“ (Eesmärgid ja näitajad soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava (2021–25) rakendamise raamistamiseks) (SWD(2020)0284),

– võttes arvesse oma 10. märtsi 2022. aasta resolutsiooni ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava kohta[1],

– võttes arvesse oma 11. veebruari 2021. aasta resolutsiooni naiste õigustega seonduvate eelseisvate probleemide kohta Euroopas rohkem kui 25 aastat pärast Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi vastuvõtmist[2],

– võttes arvesse ülevaadet (*briefing*) „Accelerating progress on Sustainable Development Goal 5 (SDG 5): Achieving gender equality and empowering women and girls“ (Kestliku arengu 5. eesmärgi edusammude kiirendamine – soolise võrdõiguslikkuse saavutamine ning naiste ja tütarlaste võimestamine), mille parlamendi uuringuteenuste peadirektoraat avaldas 18. septembril 2024,

– võttes arvesse ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuuri ning ÜRO majandus- ja sotsiaalosakonna 2024. aasta septembri aruannet „Progress on the Sustainable Development Goals: The Gender Snapshot 2024“ (Kestliku arengu eesmärkide osas tehtud edusammud: soolise võrdõiguslikkuse valdkonna 2024. aasta ülevaade),

[1] ELT C 347, 9.9.2022, lk 150.
[2] ELT C 465, 17.11.2021, lk 160.

– võttes arvesse kodukorra artiklit 121,

– võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni raportit (A10-0000/2024),

A. arvestades, et naiste ja meeste võrdõiguslikkus on ELi aluspõhimõte, ning arvestades, et ELi välistegevus peab sellest põhimõttest juhinduma;

B. arvestades, et naiste inimõigused ja sooline võrdõiguslikkus ei ole üksnes põhilised inimõigused, vaid arengu edendamise ja vaesuse vähendamise eeltingimused ning vajalik alus rahumeelse, jõuka ja jätkusuutliku maailma saavutamiseks;

C. arvestades, et 1995. aastal Pekingis toimunud neljandal naiste maailmakonverentsil kohustusid 189 maailma riigi, sealhulgas ELi ja selle liikmesriikide valitsused tegema pingutusi soolise võrdõiguslikkuse ning kõigi naiste ja tütarlaste võimestamiseks;

D. arvestades, et Pekingi deklaratsioon ja tegevusprogramm on kõige terviklikum ülemaailmne tegevuskava soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks ning seda peetakse rahvusvaheliseks naiste õiguste koodeksiks, milles määratletakse naiste õigused inimõigustena ning esitatakse visioon kõigi naiste võrdsetest õigustest, vabadusest ja võimalustest maailmas, ning seda kinnitati 2015. aastal ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 seatud kestliku arengu eesmärkide 5. eesmärgiga „saavutada sooline võrdõiguslikkus ning võimestada kõiki naisi ja tütarlapsi“, määrates kindlaks eesmärgid ja konkreetsed meetmed paljudes naisi ja tütarlapsi mõjutavates küsimustes;

E. arvestades, et vaid kuus aastat enne ÜRO kestliku arengu eesmärkide 2030. aasta tähtaega ei ole täielikult saavutatud ühtegi 5. eesmärgi kohast näitajat; arvestades, et ÜRO hinnangul on vaja radikaalseid meetmeid, et kiirendada edusamme ja mitte kulutada 286 aastat, et likvideerida lüngad õiguskaitses ja kaotada naiste suhtes diskrimineerivad õigusaktid;

F. arvestades, et ÜRO 2024. aasta uuringus[3] kestliku arengu eesmärgi nr 5 hindamise kohta rõhutatakse, et endiselt on olemas sotsiaalsed normid, mis seadustavad naiste- ja tütarlastevastast vägivalda, vähendavad juurdepääsu tervishoiuteenustele, jätavad tasustamata hooldus- ja majapidamistööd üksnes naiste kanda ning piiravad juhtimisvõimalusi;

G. arvestades, et ÜRO Peaassamblee on väljendanud muret aktiivse vastuseisu pärast soolise võrdõiguslikkuse edusammudele ja kasvavate ülemaailmsete tagasilöökide pärast naiste õiguste osas; arvestades, et eksisteerib selge ja kiireloomuline vajadus kinnitada naiste ja tütarlaste sisulist võrdõiguslikkust ja inimõigusi[4];

---

[3] ÜRO, *Are we getting there? A synthesis of UN system evaluations of SDG 5* (Kas me saavutame eesmärgi? Kokkuvõte ÜRO süsteemide kestliku arengu eesmärki nr 5 käsitlevatest hindamistest), märts 2024, https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2024/03/are-we-getting-there-a-synthesis-of-un-system-evaluations-of-sdg-5.

[4] ÜRO Peaassamblee, „*Escalating backlash against gender equality and urgency of reaffirming substantive equality and the human rights of women and girls: Report of the Working Group on discrimination against women and girls*“ (Järjest suuremad tagasilöögid soolise võrdõiguslikkuse vallas ning naiste ja tütarlaste sisulise võrdõiguslikkuse ja inimõiguste taaskinnitamise kiireloomulisus: naiste ja

1. soovitab nõukogul

a) kinnitada oma kindlat toetust Pekingi deklaratsioonile ja tegevusprogrammile ja selles esitatud naiste inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse arvukatele meetmetele; kinnitada oma pühendumust naiste inimõigustele soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamisega kõigis poliitikavaldkondades ja -tsüklites, naiste inimõigusi ja soolist võrdõiguslikkust käsitlevate konkreetsete ja sihipäraste meetmete rakendamisele ning nõuetekohase sooteadliku eelarvestamise tagamisele;

b) tagada, et soolist võrdõiguslikkust ja naiste õigusi rakendatakse täielikult ja uhkusega kõigis ELi välistegevuse aspektides, kasutades selleks piisavalt rahastatud, soorolle ümberkujundavat, kaasavat ja intersektsionaalset lähenemisviisi;

c) tagada parlamendi ning selle naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni täielik kaasamine otsustusprotsessi seoses ELi seisukohaga ÜRO naiste staatuse komisjoni 69. istungjärgul (10.–25. märts 2025); tagada, et parlamendil oleks enne läbirääkimisi piisav ja õigeaegne teave ning juurdepääs ELi seisukohta käsitlevale dokumendile; ning veelgi rohkem parandada institutsioonidevahelist koostööd ja mitteametlikku konsulteerimist, sealhulgas enne läbirääkimisi ja läbirääkimiste ajal, et parlamendi prioriteedid oleksid nõuetekohaselt arvesse võetud;

d) teha nõuetekohane kokkuvõte Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi rakendamisel tehtud edusammudest ja esinenud probleemidest;

e) elavdada ELi jõupingutusi, et lahendada Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi täieliku rakendamisega seotud allesjäänud probleemid; tagada, et EL näitaks eeskuju, kehtestades jõulised poliitikameetmed, et tegeleda soolise ebavõrdsusega, selle vastu võidelda ja seda ennetada kõigis selle ilmingutes ning võimestada naisi kogu nende mitmekesisuses;

f) korrata, et EL saab aidata oluliselt kaasa sooliselt võrdõigusliku maailma saavutamisel, kui ta toetab partnerriike soolise diskrimineerimise vastu võitlemisel; tagada, et EL näitab eeskuju, nõudes tungivalt, et need viis liikmesriiki, kes ei ole Istanbuli konventsiooni ikka veel ratifitseerinud ega rakendanud, teeksid seda võimalikult kiiresti;

g) nõuda kõigile võrdseid võimalusi kõigis eluvaldkondades, et võimaldada naistel kogu nende mitmekesisuses kasutada oma potentsiaali, eelkõige poliitiliste, majanduslike, akadeemiliste või kultuuriliste otsuste tegemisel, mis on oluline ka hea valitsemistava ja poliitikakujundamise jaoks; väljendada sellega seoses vastuseisu naiste vastu suunatud semiootilisele vägivallale poliitikas, mis jätkab ja tugevdab naistega seotud negatiivseid stereotüüpe ning heidutab noori naisi poliitikasse ja avalikku sfääri sisenemast;

h) rõhutada, et takistustena on tuvastatud nõrk poliitiline juhtimine, pühendumuse puudumine, andmelüngad, ebapiisavad investeeringud ja õigustevastaste

---

tütarlaste diskrimineerimise vastase töörühma aruanne), 15. mai 2024, https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g24/073/47/pdf/g2407347.pdf.

liikumiste sagenemine; seega on vaja edendada rohkem naisi juhtivatel ametikohtadel, suurendada investeeringuid ja rakendada ulatuslikke poliitikareforme, et ületada need süsteemsed tõkked ja saavutada tõeliselt võrdne ühiskond;

i) rakendada soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist ja sooteadlikku eelarvestamist kõigis ELi poliitikavaldkondades, sealhulgas välistegevuses, ning olla selles eeskujuks;

j) pühenduda ELi sise- ja välispoliitika pidevale hindamisele ja ennetavatele parandusmeetmetele seoses soolise võrdõiguslikkuse, süvalaiendamise ja eelarvestamisega;

k) kutsuda komisjoni üles edasi arendama ja rakendama konkreetseid ja hästi rahastatud kavasid ja meetmeid, et tegeleda ÜRO kestliku arengu eesmärkidega, eelkõige nendega, mis on seotud soolise võrdõiguslikkusega;

l) võtta juhtroll ülemaailmses võitluses tagasilöökide vastu soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste valdkonnas;

m) nõuda tungivalt, et komisjon arendaks edasi ja täiustaks sooliselt segregeeritud andmete kogumist ning tagaks, et need andmed aitavad kaasa paremale poliitikakujundamisele; ning tugevdada Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituuti nii rahastamise kui ka suutlikkuse osas;

n) viivitamata ja täielikult ellu viia ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava ja tagada, et 2025. aastaks aitab 85 % kõigist välissuhetega seotud uutest meetmetest kaasa soolisele võrdõiguslikkusele ja naiste võimestamisele;

o) võtta teadmiseks ja rakendada soovitused, mis on esitatud Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2022. aasta resolutsioonis ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava kohta, ning seega seada GAP III prioriteediks ELi välistegevuse kõigis aspektides soorolle ümberkujundava ja intersektsionaalse lähenemisviisi kaudu nii seoses GAP III geograafilise katvuse kui ka tegevusvaldkondadega, samuti soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamisega kõigis välistegevuse valdkondades, olgu siis tegemist kaubanduse, arengupoliitika, humanitaarabi, julgeoleku või selliste sektoritega nagu energeetika ja põllumajandus;

p) töötada välja, rahastada ja rakendada poliitikat, mis vähendab soo rolli vaesuse tegurina nii ELi sees kui ka väljaspool ELi, kasutades välistegevust ning võttes nõuetekohaselt arvesse intersektsionaalseid tegureid, sealhulgas vanust, hoolduskohustusi, puuet, rassi ja seksuaalsust;

q) tegeleda naiste vaesuse süsteemsete ja algpõhjustega ning võimestada naisi ja tütarlapsi kogu nende mitmekesisuses hariduse, koolituse, elukestva õppe, mittediskrimineerivate töövõimaluste, sotsiaalteenustele juurdepääsu, tasustamata hoolduse ja sotsiaalsete kohustuste tasakaalustamise kaudu seadusandlike algatuste abil, võideldes sooliste stereotüüpide vastu ja edendades naisi eeskujudena;

r) nõuda suuremaid jõupingutusi, õigusakte ja olemasolevate meetmete täitmise tagamist, et kindlustada naissoost koduabiliste õigused;

s) tõhustada ELi reageerimist, ressursse ja töövahendeid nii liidusiseselt kui ka -väliselt seoses soolise vägivallaga, sealhulgas koduvägivalla, seksuaalse,

füüsilise, psühholoogilise ja majandusliku vägivallaga, sealhulgas sõjapiirkondades, võttes arvesse rännet, prostitutsiooni ja seksuaalset ärakasutamist;

t) tagada naistele kogu nende mitmekesisuses juurdepääs tervishoiuteenustele, sealhulgas seksuaalõigustele ja reproduktiivtervisele, sealhulgas eakohasele seksuaal- ja suhteharidusele, rasestumisvastastele vahenditele, ohutule ja seaduslikule abordile, emade tervishoiule ja hoolduspõhistele tervishoiuteenustele;

u) nõuda suuremaid jõupingutusi soolise võrdõiguslikkuse küsimuste käsitlemiseks rohepöörde kontekstis, võttes arvesse kliimamuutuste intersektsionaalset ja ebaproportsionaalset mõju naistele ja tütarlastele, eelkõige arenguriikides, märkides, et kliimamuutuste mõju ei ole sooneutraalne;

v) seista naiste õigusi toetavate kodanikuühiskonna organisatsioonide eest ja neid tugevdada;

2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule ja teavitamise eesmärgil komisjonile.

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI

Raportöör kinnitab oma ainuvastutusel, et ei saanud mingit sisendmaterjali üksuselt või isikult, kes tuleks kodukorra I lisa artikli 8 kohaselt käesolevas lisas ära märkida.